

Årsberetning for Museerne Helsingør 2017

Af Maibrith Bager

Året 2017 blev et år, hvor museernes virksomhed på flere måder blev tilpasset de vilkår og forventninger der er til museer i dag.

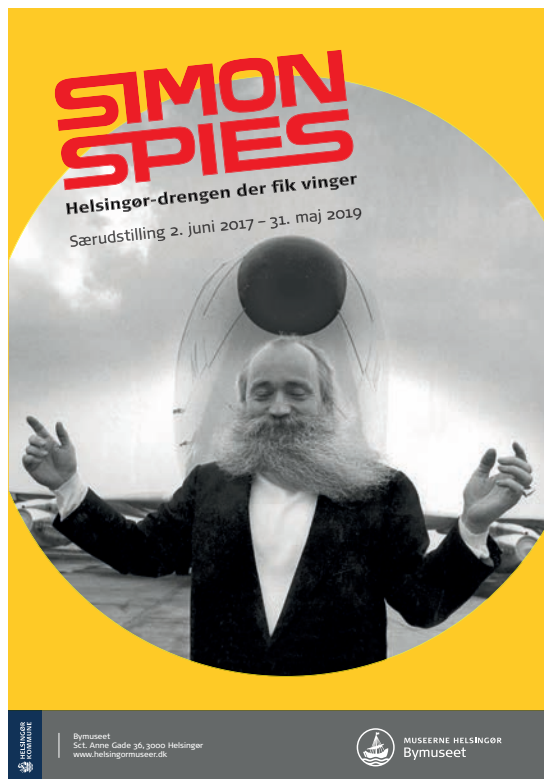
Helsingør Kommunes Museer skiftede navn til Museerne Helsingør. Et nyt og kortere navn der skal gøre det nemmere at kommunikere med institutioner i og uden for Helsingør Kommune. Sammen med navneskiftet fulgte et nyt logo og en ny grafisk profil. Det har været ønsket at skabe en grafisk genkendelighed, der går igen på de fire museer, og som samtidig viser en forbindelse til Helsingør Kommune.

**MUSEERNE
HELSINGØR**

Museerne fik i 2017 nyt logo. Genkendeligt er stadig Helsingørs byvåben, der siden det første byvåben fra 1500-tallet har vist skiftende tideres sejlskibe.

Museerne omlagde i 2017 sin udstillingsvirksomhed. Tidligere har museerne haft flere mindre udstillinger, men fra 2017 og fremover vil museerne prioritere at samle kræfterne og lave færre men større udstillinger. Den periode som udstillingerne vises vil fremover også være længere. Omlægningen er en konsekvens af, at museerne over de sidste år har fået færre midler. Samtidig er gæstens forventninger til et museumsbesøg vokset. Ved at samle og fokusere ressourcerne kan der bruges mere udviklingskraft på den enkelte udstilling. Udstillingen »Simon Spies – Helsingør-drengen der fik vinger«, der åbnede på Helsingør Bymuseum i juni, er museets første store udstilling på

På Bymuseet åbnede ny stor særudstilling i juni. Udstillingen er planlagt til at vises i to år.

den baggrund. Udstillingsperioden er planlagt til to år.

Emnemæssigt beskæftiger Museerne sig med sundtoldstiden, værftstiden og kulturlandskabet udvikling. I 2017 fokuserede museerne udviklingskræfterne på to projekter. Sundtoldsmarkedet udvikledes i et tæt samarbejde med engagerede frivillige. Markedet er en årligt begivenhed, der arbejder på at samle by, havn og slot. Afviklingen af markedet forudsætter samarbejde med mange aktører, private og erhverv, som i 2017 igen bidrog til at løfte markedet.

Udviklingen af et nationalt Værftsmuseum, var det andet store udviklingsprojekt, som museerne prioriterede i 2017. Værftsmuseet skal i fremtiden både fortælle lokale og nationale historier. I forbindelse med arbejdet blev der nedsat en strategisk udviklingsgruppe. Den består af erfarne ledere fra skibsindustrien, fagbevægelsen og museumsverdenen, der har stillet deres kompetencer til rådighed for museet. I det store arbejde, det er at komme fra den gode ide til at museets nye udstillinger er en realitet.

Museerne Helsingør driver fire udstillingssteder – Helsingør Bymuseum, Museet Skibsklarerergaarden, Værftsmuseet og Flynderupgård Museet, et lokalhistorisk arkiv, et erindringskøkken og et historisk landbrug. Til at løse opgaverne råder museerne over 8 faglige årsværk, 5 årsværk fordelt på ledelse, administration og museumsværter. Museerne er også arbejdsplads for ansatte i seniorjob, flexjob og job med løntilskud, og de yder alle et godt bidrag til museerne. I løsningen af museernes mange opgaver er engagerede frivillige en uvurderlig hjælp. Siden museerne i 2012 ansatte en frivillig-koordinator, er gruppen af frivillige, der har arbejdet med kulturarven og hjælper museerne vokset støt. Frivillige bidrog i 2017 med 39.245 arbejdstimer inden for alle områder af museernes virksomhed.

Museerne skal tage socialansvar. Det betyder, at museerne stiller praktikpladser til rådighed for mennesker, der er ledige, men som også har andre udfordringer end ledighed alene. Det historiske landbrug på Flynderupgård havde i 2017 afhængig af årstiden 3-5 praktikanter, der bidrager til at museernes formidling af landets grønne, levende landbokulturarv.

Besøgstal

Museerne havde i 2017 et samlet besøgstal på 46.281. Helsingør Bymuseum fik besøg af 7.139 gæster, og 19.422 gæster aflagde Skibsklarerergaarden besøg. Heraf var en stor del besøgende ved Sundtoldsmarkedet den 19. august 2017. Værftsmuseet havde 7.696 gæster,

og endelig havde Flynderupgård Museet 6.734 gæster. Det historiske landbrug på Flynderupgård havde 5.290 gæster.

Efter mange år med fremgang i besøgstallet oplevede museerne en tilbagegang på 4 pct. i forhold til niveauet i 2016. Årsagen skal til dels findes i et mindre besøgstal på Værftsmuseet, hvor der blev indført entre i sommeren 2017.

1. Arbejdsgrundlag

Museerne Helsingør har som formål at drive et statsanerkendt kulturhistorisk museum for nyere tids kulturhistorie i Helsingør Kommune.

Museerne Helsingør skal, som et statsanerkendt kulturhistorisk lokalmuseum, virke for sikring af den lokale kulturarv gennem:

- Indsamling
- Registrering
- Bevaring
- Forskning
- Formidling

2. Samlinger og arkiv

Helsingør Kommunes Museers samling rummede pr. 31. december 2017: 46.386 genstande, ca. 1.100 hyldemeter arkivalisk materiale og ca. 160.000 stk. fotos, grafik, kort og tegninger.

2.1 Registrering

Museerne Helsingør indsamler genstande, arkivalier, fotografier og andet materiale, der dokumenterer livet i Helsingør købstadskommune og Tikøb sognekommune, som ved sammenlægning i 1970 blev til den nuværende Helsingør Kommune. De indkomne genstande og arkivalier bliver løbende beskrevet, registreret og sikret for eftertiden.

Museerne tog i 2017 fat på at forberede implementeringen af et nyt EU-direktiv, der skal regulere indsamling og håndtering af personfølsomme data. Alle data, der kan bidrage til identifikation af en person skal håndteres på en særlig måde. Da det er museernes og arkivets

Det nye magasin indeholder cirka en tredjedel af museernes samlinger. Det samlede magasinareal er blevet reduceret ved flytningen, det giver nogle alvorlige udfordringer for arbejdet. Der blev derfor ikke foretaget nogen aktiv indsamling af genstande i 2017.

opgave at bevare oplysninger for eftertiden, også informationer der er knyttet til enkeltpersoner, giver det nye direktiv nogle udfordringer. Igennem tiden er registreringen blevet grebet forskelligt an. Det betyder at der i ældre registreringer kan forekomme personoplysninger, der er tilgængelige på en måde, der ikke lever op til kravene i persondataforordningen. Arbejdet i 2017 har bestået i at få overblik over problemets omfang. Det vil kræve betydelige ressourcer at gennemgå alle registreringerne, og sikre at museerne kan leve op til lovgivningen på området.

En stor opgave i 2017 var flytningen af museernes store møbelmagasin på Hellebæk Avlsgård. Magasinet måtte rømmes med kort varsel, da Skov- og Naturstyrelsen besluttede at rive gården ned. Et godt samarbejde med Helsingør Kommunes Center for Ejendomme betød, at der blev fundet en velegnet bygning til museernes samling. Museerne har fået stillet en del af bygningen til rådighed. Det pladsproblem, som museerne har haft i de sidste år, er ikke løst. Tværtimod er magasinpladsen blevet indskrænket yderligere. Det betyder at genstande er blevet stablet u hensigtsmæssigt

Fra flytningen. Det var en kompliceret flytning på grund af de mange forskelligartede genstande, og fordi reolerne skulle flyttes med. Takket være en hurtig og energisk indsats fra firmaet »Multiflyt« lykkedes det at gennemføre flytningen til tiden på kun 5 dage.

og at vi har måttet gå på kompromis med friarealerne. Museerne måtte i 2017 opretholde det indsamlingstop, der har været gældende i de sidste år.

Kulturstyrelsen driver de danske museers digitale registreringssystem Regin. Der arbejdes på en erstatning af Regin. Desværre er det nye registreringssystem SARA blevet forsinket flere gange. Det har sat sit præg på planlægningen af arbejdet. Især i forbindelse med flytningen af de mange genstande fra magasinet

på Hellebæk Avlsgård savnedes der kendskab til den fremtidige registreringspraksis. Da det blev klart at SARA lader vente på sig, fortsatte arbejdet i Regin på fuld styrke. De danske museer afventer Kulturstyrelsens udmelding i første halvdel af 2018.

2.2. Lokalhistorisk Arkiv for Helsingør Kommune

Det Lokalhistoriske Arkiv modtog i 2017 i alt 527 henvendelser fra borgere, myndigheder og institutioner såvel telefonisk som skriftligt.

Mange borgere lagde vejen forbi Arkivmagasinet for at se arkivalierne, besøge Arkivets kontor og gøre brug af Arkivets foto- og grafiksamling. Henvendelserne koncentrerede sig primært om slægtsforskning og ejendomsundersøgelser. Ved borgeres velvillighed modtog Arkivet i 2017 65 donationer. Donationernes indhold spændte vidt. Væsentlig var donationen af arkitekt John Krönlein's store byggesagsarkiv sig som et enestående supplement til Arkivets i forvejen store topografiske samling. Et andet vigtigt arkiv som blev indleveret var Bostedet Lindevangs store samling af scrapbøger, der giver mulighed følge bostedets dagligdag indefra.

Arkivet fortsatte i 2017 i samarbejde med Biblioteket Kulturværftet. På Biblioteket kunne borgerne den første mandag i måneden møde arkivets faginspektør, der besvarede spørgsmål om byens historie. I spørgetiden kunne borgerne få hjælp til selv at orientere sig og lede efter oplysninger i Arkivets registratur. Samarbejdet med biblioteket gør, at borgerne kan bestille arkivalier af et mindre omfang til fremlæggelse på Bibliotekets læsesal uden for Arkivets åbningstid.

Interessen er stor, når det kommer til lokalhistoriske spørgsmål. Arkivet bistod i 2017 ugeavisen »Nordsjælland« med svar på spørgsmål i avisens brevkasse. Brevkassen blev brugt flittigt til fornøjelse for såvel spørgeren selv som avisens mange læsere.

Arkivet deltog i 2017 i det landsdækkende arrangement »Arkivernes Dag«. Temaet var i år »Giv det videre«, hvor danskerne blev opfordret til at skrive deres egen historie og aflevere den til Arkivet.

Arbejdet i Arkivet blev i 2017 hjulpet af engagerede frivillige, der som altid ydede en stor indsats. Det målrettede arbejde med indekseringen af navne og emner i de meget omfattende korrespondancesager i skibsklarer K.F. Marstrands Arkiv nåede i 2017 så langt, at det

er muligt at inddrage materialet i forsknings-sammenhæng. Frivillige kræfter gjorde det i 2017 muligt at afslutte den store og tidskrævende opgave at registrere og digitalisere Arkivets fotoalbum. Arkivets brugere har dermed fået mulighed for let at fremsøge fotosamlingerne, der ofte efterspørges.

3. Indsamling og erhvervelser

Museerne forøgede i 2017 sin samling med 163 genstande.

Det indsamlingsstop som museerne indførte i 2016 fortsatte i 2017. Magasinerne er fuldt udnyttet og der er ikke plads til tilvækst i samlingerne. Det betyder, at der ikke foretages en aktiv indsamling, og at museerne kun i meget begrænset omfang modtager genstande fra givere, der selv henvender sig.

Når samlingen alligevel blev forøget med relativt mange genstande, skyldtes det, at der blev modtaget en del tekstiler, som ikke er pladskrævende. Museerne modtog således en fin brudekjole båret i Skt. Olai Kirke i 1947. Med kjolen fulgte slør og diadem samt brudebillede og vielsespapirer. Til samlingen er desuden modtaget to fine dåbskjoler, hvoraf den ene er udstyret med broderede navne, der dokumenterer hvordan den har været brugt af en helsingørfamilie gennem flere generationer. Ind imellem får museerne tilbudt nogle store ting som vi, uanset pladsmangelen, har vurderet bør indgå i samlingen. Det kan være fordi tingen har en vigtig lokal historie, eller udfylder et hul i samlingen. Det var tilfældet da museerne fik tilbudt et fint skrivebord fra en giver på Stevns. Bordet havde tidligere tilhørt den velhavende Skomagermester Lorentzen som boede i Strandgade 32-36 fra omkring 1920. Blandt de øvrige 163 genstande, som museerne modtog, kan nævnes en sølvske og en thesi, begge udført af lokale sølvsmede. Sidstnævnte har museet fået overdraget fra Museum Vestfyn.

3.2 Forskning og undersøgelser

Museerne Helsingør er forpligtet til at forske i emner inden for museernes arbejdsområde.

Hvad handlede Skibsklarererne med? Og hvem var deres handelspartnere? Det vil forskningsprojektet »Handel i Helsingør i 1830erne – varer og vareflow« bidrage til at skabe klarhed over.

Forskningen gør at museernes medarbejdere har fået ny viden, der videre indgår i museernes formidling og andre aktiviteter. Tre medarbejdere havde derfor i 2017 forskningsorlov i hver tre måneder. Orloven blev afviklet samtidigt for at skabe fælles forskningsmiljø inden for museernes egen organisation.

Museernes forskning i 2017, der alle er igangværende:

Handel i Helsingør i 1830erne – varer og vareflow Forskningsprojektet, der udføres af museumsformidler Tora Ribers, tager udgangspunkt i

skibsklarerer K.F. Marstrands arkiv, der findes i museernes arkiv. Projektet afdækker hvilke varer skibsklarererne handlede med og deres omsætning samt undersøger hvem skibsklarerernes handelspartnere var. Projektet er en komparativ analyse baseret på materialet fra Marstrand samt fra skibsklarerer N.P. Kirck. Der foretages endvidere en analyse af skibsklarerergårdens fysiske indretning, der tages udgangspunkt i Museet Skibsklarerergårdens indretning. Detailhandel i Danmark i begyndelsen af 1800-tallet er kun sparsomt behandlet, derfor forholder projektet sig til den europæiske forskning, primært den engelske.

Sundtoldsby, søkøbstad eller værftsby?

Forskningsprojektet »Sundtoldsby, søkøbstad eller værftsby?« udføres af formidlingsleder og museumsinspektør Iben Vyff. Projektet er en analyse af identitet og selvforståelse, som disse blev udtrykt og forhandlet i anledning af Helsingør købstadsjubilæum i henholdsvis 1926 og 1976. Jubilæer og lignende markeringer er ofte igangsættende for tanker om, hvem man er, hvor og hvad man kommer fra og ikke mindst, hvordan man ønsker at blive i fremtiden. Der er med andre ord noget på spil, også når det er en by eller en virksomhed, der fejrer sit jubilæum. Præcis sådan var det også i Helsingør, i særdeleshed i 1926, da byen fejrede sit 500-års købstadsjubilæum. Skulle fortællingerne f.eks. handle om fordoms storhed eller

den samtidige udvikling som værftsby? Skulle der fortælles historier om flothed, fest og fejringer eller forfald? På baggrund af et kildemateriale, der primært består af diverse trykte materialer, der blev publiceret før, under og efter de to jubilæer, diskuteres de forskellige stemmer og positioner, der ønskede at markere sig i kampen om fortolkningsretten, når det kom til fortællinger og forestillinger om Helsingørs fortid, nutid og fremtid.

Brandulykken i ventilgraven – En mikrohistorisk undersøgelse af en hændelse på Helsingør Skibsværft

I forskningsprojektet, der udføres af museumsinspektør Niels Hein, tages udgangspunkt i en enkelt arbejdsulykke, som afsæt for at afdæk-

Helsingør fejrede i 1926 købstadens 500-års jubilæum. Et af jubilæets folkelige højdepunkter var det historiske optog, der gik fra Kronborg gennem Helsingør. Hvad fortæller det om byens identitet? Det undersøges i forskningsprojektet »Sundtoldsby, søkøbstad eller værftsby«.

ke Helsingør Skibsværft anno 1963. Ulykken aktiverede en række interne strukturer, så som sikkerhedsudvalg, arbejdsclubber, samaritordninger og forsikringsager, og tegner et billede af værftet som en kompleks institution med mange aktører. Ulykken aktiverede også institutioner uden for værftet, så som politi, hospital og lokalaviserne, og illustrerer hvordan værft og by hang sammen. Forskningsprojektet viser hvordan små hændelser på værftet kan hjælpe med at afdække og illustrere den komplekse institution som Helsingør Skibsværft var.

3.2 Undersøgelser

Helsingør Kommunes Museers undersøgelser omfattede i 2017:

Trap Danmark

Forberedelsen af udgivelse af den 6. udgave af bogværket og den første digitale udgave af Trap Danmark, er fortsat i 2017. Museumsinspektør Lars Bjørn Madsen er faglig konsulent ved beskrivelsen af kulturarven i Helsingør Kommune.

Frederik Ferdinand Hansen – liv og virke

Vidensindsamling til udstilling Vestindiske spor – Frederik Ferdinand Hansens aftryk blev udført af museumschef Maibritt Bager. Undersøgelsen bestod i indsamling af viden om Frederik Ferdinand Hansens liv og virke på Sct. Croix og i Danmark. Frederik Ferdinand Hansen var ejer af Flynderupgård i perioden 1835-39. Undersøgelsen viste blandt andet at Frederik Ferdinand Hansen var stærkt engageret i skolediskussionen i første halvdel af 1830erne.

3.3 Samarbejde med andre kulturhistoriske museer, kulturinstitutioner o.l.

Museerne Helsingør indgik i 2017 i en række samarbejder i og uden for kommunen. Siden 2011 har Museerne Helsingør indgået i et fagligt forpligtende samarbejde med de Nordsjællandske lokalmuseer. Et resultat af samarbejdet var en bevilling fra Kulturstyrelsen på 374.000 kr. til udvikling af undervisnings-

tilbud under overskriften »Kultur på Vej«. Museerne Helsingør, Furesø Museer/Immigrantmuseet og Museum Nordsjælland har bidraget til projektet, der blev færdiggjort i 2017.

Inden for det fagligt forpligtende museums-samarbejde har Museerne Helsingør, Rudersdal Museer, Museum Nordsjælland og Furesø Museer stiftet det digitale forskningstidsskrift Gransk. Tidsskriftet skal indeholde fagfællebedømte artikler, både med udgangspunkt i museernes egen forskning samt andres bidrag til viden om Nordsjællands historie. Museerne Helsingør indgår i redaktionen med to medarbejdere. De første artikler forventes at udkomme i 2018.

Sikring af den faste kulturarv og varetagelsen af museumslovens kapitel 8 forgik i 2017 i samarbejde med Museum Nordsjælland, der har ansvar for arkæologien i Helsingør Kommune. Museerne Helsingør varetager bevaringsarbejdet inden for Nyere Tid.

Museerne prioriterer at deltage i de museumsfaglige netværk inden for Organisationen for Danske Museer. Deltagelse i netværkene bidrager til at museernes medarbejdere kan holde sig fagligt opdateret. I 2017 deltog medarbejder i ODMs formidlingsseminar, i netværk for museumsformidlere og i ODMs faglige orienteringsmøde. Hvor museumsinspektør Iben Vyff sidder i planlægningsgruppen for Nyere Tid.

Museumssamarbejdet med Kulturmagasinet-Frederiksdal fortsatte i 2017. Som i de to foregående år deltog Frederiksdal i sundtoldsmarkedet i august. Tilsvarende deltog Museerne Helsingør i Mikaeli marknad (markedet), der afholdtes på Frederiksdal.

Museerne samarbejder inden for Helsingør Kommune med Biblioteket Kulturværftet, CA-TCH, Helsingør Agendaen, Børnekulturens netværk samt Frivillig Center Helsingør. Samarbejdet med Frivillig Centeret foregik i forbindelse med nyttehaveerne på Flynderupgård,

Samarbejde med smakkesejlerne i Foreningen til Sprydstagens Forevigelse gav liv ved kajen og i havnebassinet under Sundtoldsmarkedet 2017.

som museerne stiller til rådighed for psykisk sårbare unge og kvinder med indvandrerbaggrund, og i forbindelse med udvikling af frivilligområdet, hvor museerne lagde hus til en række frivillige saloner.

Museerne deltog i 2017 i samarbejdet omkring Luther-festivalen »Reformationens stemmer« der var initieret af Sct. Mariæ Kirke, Helsingør Domkirke og Folkeuniversitet. Museerne har et godt samarbejde med kirkernes præster, der også deltog på Sundtoldsmarkedet.

Suntoldsmarkedet er et folkeligt arrangement, der kun kan lade sig gøre ved samarbejde med mange forskellige foreninger og enkeltpersoner. De historiske foreninger Sundtoldens Venner Flynderupgårds Venner, Helsingør Museumsforening og Helsingør Vinmuseumsforening støttede op om Sundtoldsmarkedet i 2017. Andre samarbejdspartnere var Odd Fellow logen, Helsingør Cityforening, Helsingør Industriforening, Hammermøllens Syngesiger, Skorpeskolen og Teaterbøtten, Dansk Træskibssammenslutning, Foreningen til

Sprydstagens Forevigelse, MS Museet for Søfart, MS Bjørn, Helsingør Havn og Helsingør Bibliotek, Sct. Mariæ kirke og Sct. Olai kirke.

Museerne var endvidere repræsenteret i Folkeuniversitetet i Helsingørs bestyrelse, Skibsklarrerergaardens Bryglaugs bestyrelse, bestyrelsen for Helsingør Museumsforening, bestyrelsen for Flynderupgårds Venner samt bestyrelsen for Hellebæk-Aalsgaard Egshistoriske Forening.

3.4 Forvaltning af den faste kulturarv

Museerne Helsingør skal medvirke til sikring af kulturarven i forbindelse med den fysiske planlægning og forberedelse af bygge- og

anlægsarbejder i henhold til museumslovens kapitel 8. Museerne rådgiver både private og Helsingør Kommune i forhold vedrørende bygningskulturarven.

I 2017 havde museerne flere opmærksomheds punkter i arbejdet for sikring af bygningskulturarven. Museerne har ved flere lejligheder påpeget den store kulturhistoriske værdi af ejendommen Bøssemagergade 60 i Hellebæk. Bygningen, der tidligere var bolig for administratoren af det Schimmelmanske Fideikommis, udgør en betydelig del af den kulturarv, det industrielle kulturmiljø i Hellebæk repræsenterer. Bygningen blev endelig fredet i marts 2017.

Den tidligere brandstation ved Svingelport er et stykke Helsingørhistorie, men ligger samtidigt på en attraktiv byggegrund tæt på Helsingør bymidte. Museernes inspektør påpegede i 2017 bygningens kulturhistoriske værdi.

Museerne pegede i 2017 videre på flere fredningsværdige bygninger, bl.a. det gamle lysthus i Karmeliterklostrets have, der er det sidste af engang mange lysthuse i den gamle bykernes haver. Den tidligere brandstation ved Svingelport, hvor bygningens betydelige arkitektoniske og kulturhistoriske værdi blev beskrevet. Museerne Helsingør er ejet og drevet af Helsingør Kommune. Helsingør Kommunes ønsker om byudvikling og museernes faglige vurdering af et kulturmiljøets betydning, stemmer ikke altid overens, sådan som det er tilfældet ved Svingelport. Det er ikke museernes opgave at politisere, men at perspektivere og bidrage til at beslutninger om byudvikling sker på oplyst grundlag.

Ejendommen Sct. Annagade 23, der tidligere rummede Edvard Petersens købmandsbutik og kaffehandel, er stærkt medtaget. Mange borgere har ytret bekymring over bygningens tilstand. I efteråret tog museerne initiativ til at få en aftale med ejeren om at søge fredning af bygningen. Den indre del er enestående velbevaret og indeholder stadig købmandsbutikkens oprindelige inventar. Bemalingen af opgang og flere af lokalerne synes at være urørt siden 1920'erne, da købmand Edvard Petersen boede her.

Museerne fungerede i 2017 fortsat som konsulent for kommunens Center for By, Land og Vand, i forbindelse med navngivning af nye veje. Rådgivningen tog udgangspunkt i gamle stednavne, der i århundreder har været benyttet i området, men for længst er glemt. På den måde kan de nye vejnavne vække til eftertanke og blive en døgnåben formidling af kulturhistorien.

Museerne samarbejdede i 2017 med Center for By, Land og Vand i forbindelse med klimasikring af bykernen, hvor der er planer om nye belægninger og eventuel udnyttelse af eventuelt bevarede slam- og stenkister fra 17-1800-tallet. Tidligere fandt Museum Nordsjælland en bevaret stenkiste i Strandgade. På Museerne Helsingør har vi efterfølgende gennemgået de skriftlige kilder, der har vist sig at give oplysning om adskillige stenkister andre steder i byen.

4. Konserverings- og bevaringsarbejde

Museernes magasiner har i flere år været fuldt udnyttet. Efter flytning fra magasinet på Hellebæk Avlsgård til en ny magasinbygning, har det været nødvendigt at pakke samlingen meget tæt. Når genstande stables, er der en betydelig risiko for, at de lider overlast. De overfyldte magasiner betyder også, at der ikke kan udarbejdes en evakueringsplan for umistelige genstande i tilfælde af brand, da det har været nødvendigt at tage gangarealerne i brug til opbevaring af genstande på rullevoogne.

Små fremskridt findes der dog også på dette område. I forbindelse med det nye magasin fik museerne nogle faciliteter, der ikke kunne bruges til genstandsopbevaring på grund af adgangsforholdene. Til gengæld var de velegnede til arkivfunktioner. De mange materialer, som havde dårlige kår i diverse fjernmagasiner, får fremadret bedre opbevaringsvilkår og bliver lettere tilgængelige. Det gælder ikke mindst glaspladesamlingerne, som de senere år har haft en kummerlig tilværelse, i et kælderrum under Prøvestenscentret. Der er stadig meget arbejde at gøre, men museerne har foretaget et meget stort skridt fremad, på dette område.

Museerne abonnerer på bistand fra Kunstkonserveringen på Kronborg og har ret til at få udført arbejde for et tilsvarende beløb. I 2017 blev to malerier behandlet. I forbindelse med nye bevarings- og evakueringsplaner laves der en prioriteret liste over de malerier fra kunstsamlingen, som trænger til et eftersyn. Generelt er malerisamlingen i god stand. Enkelte malerier har brug for professionel behandling. Da restaurering af malerier er kostbart, er det vigtigt at få arbejdet udført i den rigtige rækkefølge.

Arkivet arbejder gennem året kontinuerligt med scanning af fotografier. Det er en større udfordring at få digitaliseret den store foto- og filmsamling. Digitaliseringen er nødvendig for dels at sikre materialet for eftertiden og dels for at kunne give borgerne bedre adgang til

materialet. Fotografierne kan museerne selv scanne, selv om det vil tage mange år at behandle de mere end 150.000 enheder. Film og videoer vil kræve professionel hjælp og/eller betydelige investeringer i udstyr og opbevaringskapacitet.

Før nytår indledte Museerne Helsingør et samarbejde med Marienlyst Slots Venner, der arbejder på at bringe slottet tilbage til fordums storhed. I første omgang koncentrerer arbejdet sig om at undersøge tilstanden af genstande fra Slottets inventar, som i en længere periode har været opbevaret på diverse lagerhoteller. Den største del af arbejdet forstås af Marienlyst Slots Venner. Museet bistår med registreringen og med opsyn med genstandene.

5. Formidling

2017 bød Museer Helsingør på velkendte såvel som nye aktiviteter.

5.1 Udstillinger og aktiviteter

I 2017 viste museerne 4 særudstillinger samt forlængede en udstilling:

1. *Mennesker og Huse langs Parallelvej*. Særudstilling på Flynderupgård Museet udarbejdet i samarbejde med lokalhistoriker Kjeld Damgaard. Udstillingen blev vist i perioden 26. januar-30. februar.
2. *Mødet med Danmark – Helsingørtapetet*. Særudstilling på Flynderupgård Museet. I perioden 28. marts-30. april blev Helsingørtapetet igen vist på museet.
3. *Vestindiske Spor – Frederik Ferdinand Hansens aftryk*. Særudstilling på Flynderupgård. 15. juni 2017-1. maj 2018. Udstillingen, behandler Frederik Ferdinand Hansens liv og virke. Udstillingen blev udviklet i samarbejde med CATCH-uddannelsen og A Gothic Tale.
3. *Simon Spies – Helsingør-drengen der fik vinger*. Særudstilling på Bymuseet 1. juni 2018-31. maj 2019. Udstillingen fortæller både den velkendte og den mindre kendte historie om Simon Spies, ikke mindst tak-

Udstillingen Vestindiske Spor – Frederik Ferdinand Hansens aftryk blev udviklet i samarbejde med studerende fra uddannelsen CATCH, der eksperimenterede med udstillingsmedier. Udstillingen markerede 100-året for salget af de Dansk-Vestindiske Øer.

ket være lån af private genstande, der ikke har været udstillet tidligere.

4. *Porten til verden – DFDS i 150 år*. Særudstillingen på Værftsmuseet var planlagt til november – men blev forlænget ind i 2018.

Erindringskøkkenet Spisestuen på Flynderupgård Museet arbejdede i 2017 med hvordan smagsindtryk skaber erindringsbilleder hos gæsterne. Køkkenet markerede nogle af årets højtider med fokus på formidlingen af historiske retter. Påsken blev markeret med påskefrokost anno 1955 og mortensaften var der traditionen tro andesteg på bordet. Årets julefrokost tog udgangspunkt i julen, som den var i 1950'erne. Menuen var sammensat efter opskrifter fra populære ugeblade som f.eks. Familie Journalen. Den første onsdag i måneden holdt Spisestuen sent åbent og bød indenfor til temaaftener blandet andet Grossererens Festmiddag, smørrebrøds historie og Middag a la 1817, som det har kunnet opleves i borgerskabets Helsingør.

Det historiske landbrug på Flynderupgård er et besøgslandbrug med en bevaringsbesætning. I staldene og på markerne findes den jyske hest, dansk rød malkeko, landfår, ænder, gæs, hvide italienere og andre høns. På jordene blev der sået byg og sat kartofler. Skoleklasserne 0-7 klasse besøgte landbruget igennem året i forbindelse med undervisning, særligt i efteråret hvor der var mulighed for at komme med landmanden i marken og tage kartofler op. I 2017 besøgte 4.655 landbruget.

5.2 Arrangementer

Skoleferierne Vinterferie, sommerferie og efterårsferie

I vinterferien inviterede Skibsklarerergaarden til brøtpildag og ugen igennem fortalte historiefortæller André Andersen skipperhistorien »Fanden ta' den albatros!«. På Flynderupgård var temaet »Vintersysler for børn«.

I første uge af skolernes sommerferie kunne børn blive karl og pige for en dag på Flynderupgård. Aktiviteterne bestod blandt andet i at slå reb, smede søm, skrælle kartofler, opvask og håndvask af tøj i museets vaskevugge.

I uge 29 og 30, og i efterårsferien var historiefortæller André Andersen tilbage på Skibsklarerergaarden med to fortællinger »Fanden

ta' den albatros« og »Krudt, kugler og koen på første«, der tog deltagerne med ud på vandring i byens gader.

Efterårsferien på Flynderupgård var kartoffelferie. Hvor børn og voksne havde mulighed for at tage med i marken og tage kartofler op, sådan som det var almindeligt i efterårsferien på landet tidligere.

Historiske Dage 25.-26. marts deltog museerne som udstiller på Historiske Dage i Øksnehallen. Museernes stand havde fokus på Sundtoldsmarkedet med frivillige i historiske dragter og sukker- og kommenskringler til salg.

Mød fotografen – Arne Magnussen om sit liv som pressefotograf. På Helsingør Bymuseum blev udstillingen »Helsingør i billeder 1953 til 1980 – udvalgte pressefotos af Arne Magnussen« vist frem til maj 2017. Ved to arrangementer i april viste Arne Magnussen rundt i udstillingen og fortalte om sit arbejde.

Fyraftensfortællinger De populære fyraftensfortællinger på Værftsmuseet fortsatte i 2017. Det blev til tre velbesøgte aftener i april med temaet »DFDS og Værftet«, i september med temaet »Læreplads HS&M / D.F.D.S. – Skibet der kom ind i Kullen / klipfisk og sprængt bow« og i oktober med temaet »Trusler og muligheder for værftet«.

Byvandring. Hvor onsdag i juni, juli og august var der byvandring i Helsingør med museets guide som den gamle vægter.

Grundlovsdag. Traditionen tro var der ikke-politisk festligholdelse af Grundlovsdag. Dagen blev fejret med musik, korsang, grundlovsdesert og tale ved Niels Eric Grunnet, pensioneret sognepræst ved Egebæksvang kirke.

PASSAGE teaterfestivalen lagde 2. august vejen forbi Flynderupgård. Her kunne publikum opleve forestillingen Castaways med La Industrial Teatrera på gårdspladsen foran hovedhuset.

Populær ved årets høstfest og marked på Flynderupgård var lykkehjulet, som frivillige i museets tømrerværksted havde fremstillet i løbet af sommeren.

Sundtoldsmarkedet Skibsklarerergaarden, havnepladsen ved Strandgade og Kongekajen dannede den 18.-19. august rammen om Sundtoldsmarkedet. Lørdag besøgte 14.000 gæster det historiske marked, der med boder og markedsliv formidler en handelsplads som den kunne have set ud i 1800-tallets Helsingør. Årets marked havde 50 historiske boder, historiske sejlskibe, markedsgøgl, åbne historiske gårde, byvandring, guidede omvisninger i kirkerne og udstilling på biblioteket. Fredagen var allokateret til formidling på markedet for skoler og børnehaver. Fredag aften var der historisk Sundtoldsmiddag i Odd Fellow Logens lokaler, der arrangeredes i samarbejde med Copenhagen Cooking.

Høstfest og marked. Lørdag den 9. september var det igen tid til høstfest og marked på Flynderupgård. I den røde hejselade serveredes gammeldags flæskesteg. Gårdspladsen summede af liv med spillemandsmusik og handelsboder med varer fra lokale producenter, bl.a. honning, keramik, pileflet, syltede varer og andre lokale specialiteter. Der var hestevognskørsel, historiske lege, tumlehalm til børnene og for første gang var Flynderupgårds lykkehjul i sving.

Kulturnat. Muserne deltog i årets Kulturnat i Helsingør. På Bymuseet var der omvisning i udstillingen »Simon Spies – Helsingør-drengen der fik vinger«. Og et par stewardesser serverede Sangria. På Værftet var der kaffe på kanden og de tidligere værftsarbejdere fortalte anekdoter fra værftstiden. I Skibsklarerergaarden bød husholdningen indenfor.

Knejsfestivalen. Byens ældste udskænkingssted blev genoplivet under årets Knejs Festival den 6. og 7. oktober. I skipperstuen på Skibsklarerergaarden var der fællesang og ægte sømandsknejs-stemning.

Arkivernes dag. 11. november inviteredes borgerne indenfor i arkivet i Sct. Annagade – for her at give deres egne beretninger – under overskriften »Hit med historien«.

Jul. Skibsklarerergaarden dannede rammen om femten fortælleforestillinger med titlen »Det Bimler og Bamler! – sandfærdige nissefortællinger, fortalt af en fortællennisse af anden grad«, som henvendte sig til skolens yngste klasser. På Flynderupgård kunne børnehaverens største børn gå med museets underviser på et besøg under temaet »Traktor, talende dyr og træ-magi – bliv klogere på fortidens overtro i nutidens juletraditioner«.

5.2 Frivilligt arbejde

Engagerede frivillige bidrog i 2017 på mange områder af museernes virksomhed. Det frivillige engagement betyder, at museerne er levende huse med mange aktiviteter.

Frivilligruppen på Flynderupgård har i mere end 20 år arbejdet med formidling af livet på landet før det mekaniserede landbrug. Særligt formidling til børn har været omdrejningspunktet for gruppens arbejde. I 2017 formidlede Flynderupgårds frivillige og venner igen håndværk og husgerning i skolernes ferie. I Flynderupgårds erindringskøkken hjalp frivillige med fremstilling af marmelader og eddiker til salg i butikken, en erindring om husmoderskabet og et godt kvinde-håndværk. Røgovnen var i gang, og der blev fremstillet skønne røgede sild til mange arrangementer. I smedjen og træværkstedet blev der forberedt aktiviteter, og landbruget har fået hjælp til vedligeholdelse af vogne og maskiner. En nyskabelse ved årets høstfest var Flynderupgårds lykkehjul, der blev til i det frivillige træværksted.

Værftsmuseets frivillige stod igen i 2017 for omvisninger af grupper og enkeltpersoner i udstillingerne. Mange af museets frivillige har arbejdet på værftet og kan bidrage med personlige beretninger. Værftet som jeg oplevede det, var også det gennemgående tema for de fyraftensforedrag som frivilligruppen stod bag. Frivillige har året igennem hjulpet med registrering af genstande og arkivalier fra Værftet. Et særligt stort bidrag har været skanning og beskrivelse de mange hundrede billeder fra Værftet, der findes i museernes samling.

På Museet Skibsklarerergaarden har frivillige gennem året stået for kyndig omvisning af museets gæster. Gæstebogen vidner i særdeleshed om, den store glæde som besøgende har ved den personlige omvisning. Skibsklarerergaarden var og er udgangspunktet for mange af de aktiviteter, der var forbundet med Sundtoldsmarkedet. Arbejdsgrupperne, der arbejder med udvikling af markedet, mødes jævnligt i huset. Alene i Sundtoldsmarkedets planlægningsgrupper er mere en 20 aktive frivillige, der arbejder i huset året gennem. I huset er en aktiv systue, hvor de flittige syger også i 2017 fremstillede historiske dragter til Sundtoldsmarkedet. Den frivillige systue søgte og fik i 2017 midler fra VELUX FONDEN til en bedre indretning af lokalet.

Det lokalhistoriske arkiv blev hjulpet af frivillige der ordner, registrerer og scanner materiale. Frivillige, der har været tilknyttet museerne i mange år bistod også arkivets medarbejder i arbejdet med at finde historiske oplysninger, der efterspørges af borgerne. I administrationen har frivillige hjulpet med løsning af opgaver inden for jura, økonomi og statistik.

Museerne Helsingør er privilegeret ved at have mange venner, og vi sætter stor pris på den frivillige hjælp og engagerede indsats. Ingen forhold er uden problemer. I 2017 opstod der uenighed mellem medarbejder og frivillige om retningslinjerne for at indtage alkohol i forbindelse med arbejdet på museerne. I forlængelse af uenigheden rejste sig spørgsmålet om, hvordan vi sikrer et godt samarbejde, med gensidig forståelse for de forskellige roller og vilkår for arbejdet. En vigtig opgave, der føres med ind i 2018. Der skal være gode rammer for arbejdet på museerne for både frivillige og ansatte.

5.4 Undervisning

Museerne Helsingør arbejdede i 2017 med undervisning – dels praktisk og dels med udvikling af undervisningstilbud. Museerne er et eksternt læringsmiljø i forhold til folkeskole, førskolebørn og gymnasiale uddannelser. Si-

Sundtoldsmarkedet havde to undervisnings-tilbud – et sansespor og et læringsspor. Her prøves der kræfter med transport af tønder fra Skibsklarerergaarden til markedspladsen.

den skolereformen har museerne oplever en øget efterspørgsel på Museerne.

Et populært tilbud til skolerne er besøg i det historiske landbrug på Flynderupgård. Kartoffelvognen var igen i efteråret fyldt med glade børn på vej i marken, og i den kolde november og december fortalte museernes underviser om – overtro på landet – for institutionsbørn. André Andersen fortalte både om folkeskolens historie i skolestuen på Flynderupgård og senere juleeventyr for folkeskolebørn på Skibsklarerergaarden.

Sundtoldsmarkedet og #1817nu var indgangen til formidling af Sundtoldstiden for elever i 6. klasse. Gennem workshops fik eleverne mulighed for at reflektere over, hvordan deres egen tid har forbindelse til fortiden. Fra fortidens brevdUER til nutidens SMS. Eleverne producerede en række billeder fra dagen, der kan findes via #1817nu.

»En køjesæk fuld af historier« var et tilbud til førskole-institutioner. Et todelt forløb hvor en museumsmedarbejder besøger institutionen, som blev fulgt op med et besøg på Museet Skibsklarerergaarden. Via sanserne og praktiske opgaver formidledes maritim- og lokalhistorie til de største førskolebørn. Forløbet blev udviklet i samarbejde med en sprogstøttepædagog fra Helsingør Kommune og var en del af Kulturkufferten. En kulturintroduktion til førskolebørn i Helsingør Kommune.

Projektet Kors, bånd og stjerner afvikledes som et samarbejde mellem skolefaget Håndværk og design, museerne og frivillige. Formålet var at anskueliggøre 1800-tallets tidskrævende fremstilling af varer i forhold til dages højere produktionstempo. Det eksemplificeredes gennem produktion af tilbehør til historiske

kvindedragter og militæruniformer. Gennem to workshops kunne eleverne undersøge og reflektere over materialernes anvendelsesområder og forarbejdningsmuligheder.

Under overskriften »Kultur på vej« udviklede Museerne Helsingør sammen med Museum Nordsjælland i 2017 tolv undervisningsforløb. Fire fra hvert museum. Projektet var støttet af Kulturstyrelsen. Forløbene er tilpasset læreplanerne for folkeskolen og nøgleordene er identitet, erindring, kulturmøder og mobilitet. De formidles via portalen www.skolemuseum.dk

6. Sponsorer og bevillinger

Helsingør Kommunes Museer modtog i 2017 støtte fra flere sider til arbejdet:

Simon Spies fonden, Velux Fonden, Provisor Cand.pharm Ove Lund og Inger Elisabeth Lund's Fond, Helsingør Museumsforening, Sundtoldens Venner og Flynderupgårds Venner.

Sundtoldsmarkedet blev støttet af en lang række virksomheder, enkelt personer og fonde. Sypigernes arbejde er blevet støttet fra Fonden Ragnhild Bruun. Markedet fik derudover støtte fra Erhvervs- & Industriforeningen, Vida Byg A/S, Muremester Lars M. Nielsson, Helsingør Cityforening, Helsingør Dagblad, Slagter Jensen, Slagter Baagø, Tibberup Høkeren, Lynhjems Eftf. Ole Jensen, Guys & Dolls Intercoiffure, Petersen Ure Smykker, Madam Spunck Hotel og Restauration, Hansen Blomster – Blomstertorvet, Blomsterforretningen Michael Find, Helsingør Hælebar, Zona Computer, Cafeteria San Remo, Stjerneoptik, Partybutikken, Outdoor Season, Fleur, Advodan Helsingør, Strandgades Vinhandel, PhotoCare, Axeltorvs apotek, Mr. August, Anne's Brødhush.

